

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 633/2023-10

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátom Mgr. Tomášom Michnicom, Na priekope 174/13, Žilina, proti uzneseniu Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 44 Ek/772/2023 z 15. augusta 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 26. októbra 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, rozhodnutím Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) označeným v záhlaví tohto uznesenia, ktoré navrhuje zrušiť, vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie a priznať jej primerané finančné zadost'učinenie a náhradu trov vzniknutých v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že na podklade rozsudku Okresného súdu Spišská Nová Ves č. k. 3T/99/2016 zo 4. marca 2022, ktorý nadobudol právoplatnosť a vykonateľnosť 18. januára 2023 (ďalej aj „exekučný titul“ alebo aj „trestný rozsudok“) sa proti sťažovateľke ako povinnej vedie exekučné konanie. Exekučným titulom bola sťažovateľka zviazaná k tomu, aby počas skúšobnej doby nahradila poškodenému (oprávnenému v exekučnom konaní) škodu vo výške 32 120,13 eur.

3. V priebehu exekučného konania sťažovateľka podala návrh na zastavenie exekúcie podľa § 611 ods. 3 Exekučného poriadku, v ktorom tvrdila, že jej bola trestným rozsudkom stanovená lehota dvoch rokov, v rámci ktorej má plniť (nahradiť oprávnenému škodu), pričom do času, kým neuplynie skúšobná doba (t. j. do 18. januára 2025), je exekučný titul nevymáhateľný.

4. Okresný súd uznesením č. k. 44 Ek/772/2023 zo 17. júla 2023 návrh sťažovateľky zamietol. Poukázal pritom na ustanovenia Trestného poriadku a Exekučného poriadku s tým, že trestný rozsudok obsahujúci výrok o povinnosti sťažovateľky nahradiť škodu, ktorú spôsobila trestným činom, je rozhodnutím, na ktoré sa vzťahujú ustanovenia Exekučného poriadku. Podľa jeho názoru skutočnosť, že sťažovateľka má zaplatiť škodu v skúšobnej dobe, neznamená, že by predmetný exekučný titul nebol vykonateľný a nezakladá dôvod na zastavenie exekúcie. Výrok o náhrade škody je vykonateľný ihneď po právoplatnosti tohto výroku, a oprávnený nemusí čakať na uplynutie celej skúšobnej doby.

5. Proti už uvedenému rozhodnutiu vydanému vyšším súdnym úradníkom podala sťažovateľka sťažnosť, v ktorej uviedla, že sa nemohla dostať do omeškania s náhradou škody, keďže z exekučného titulu vyplýva, že k tejto povinnosti bola zaviazaná počas skúšobnej doby, t. j. do 18. januára 2025. Neuplynutím skúšobnej doby je predmetný exekučný titul nevymáhateľný. Podľa jej názoru súd nie je oprávnený prejedikovať a predvídať splnenie si povinnosti povinnej o tom, či a kedy si splní povinnosť nahradiť v skúšobnej dobe oprávnenému škodu.

6. Napadnutým uznesením sudca okresného súdu zamietol sťažnosť sťažovateľky. Na podporu správnosti názoru vyššieho súdneho úradníka poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky č. k. 20 Cdo 2578/2006 z 30. októbra 2007 v podobnej veci, v ktorom sa súd zaoberal vykonateľnosťou exekučného titulu vydaného v adhéznom konaní a v ktorom skonštatoval, že výroky trestného rozsudku v trestnom konaní vrátane výroku o náhrade škody sú právoplatné a vykonateľné súčasne. Predostrel tiež názor, že nie je možné zamieňať hmotnoprávnu skúšobnú dobu, ktorú súd ustanoví pri podmienечnom odklade výkonu trestu (a pri ktorom môže uložiť primerané obmedzenia a povinnosti), s lehotou na splnenie povinnosti nahradiť škodu, ktorú výrok, ktorý je výsledkom adhézneho konania, neobsahuje. Zároveň okresný súd poukázal na to, že právna úprava právoplatnosti a vykonateľnosti trestných rozhodnutí má komplexnú a samostatnú úpravu (§ 183 ods. 1 Trestného poriadku), a preto nemožno analogicky použiť civilno-procesnú úpravu, kde by skúšobná doba bola považovaná za paričnú lehotu, v ktorej povinný môže splniť svoju povinnosť vyplývajúcu z právoplatného rozhodnutia. Aj pri použití zdravého rozumu a zásad efektívnej súdnej ochrany ohrozených a porušených práv by bolo v rozpore s elementárnou spravodlivosťou, ak by poškodený, disponujúc v rukách exekučným titulom, musel ešte po priebehu celého trestného konania čakať 5 rokov (maximálna skúšobná doba), aby sa vôbec mohol domáhať svojho právoplatne priznaného práva.

II.

Argumentácia sťažovateľky

7. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti zotrúva na opodstatnenosti svojich námietok predostretých v rámci exekučného konania. Je presvedčená o tom, že napadnutým uznesením boli porušené jej práva, keď okresný súd nezohľadnil a nerešpektoval výrok exekučného titulu, ktorým jej bola určená skúšobná doba, počas ktorej je povinná nahradiť škodu poškodeným. Tvrdí, že exekučný titul sa stal právoplatným 18. januára 2023 a povinnosť nahradiť škodu oprávnenému jej trvá do 18. januára 2025, preto sa nemohla dostať do omeškania s náhradou škody. Z exekučného titulu jej nevyplýva povinnosť uhradiť záväzok na začiatku plynutia skúšobnej doby, ale počas skúšobnej doby až do jej skončenia. V opačnom prípade by inštitút o skúšobnej dobe zakotvený v § 50 a nasl. Trestného poriadku stratil význam a opodstatnenie.

III. Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie práv sťažovateľky napadnutým uznesením, ktoré sťažovateľka považuje za vecne nesprávne. Nesúhlasí s právnym posúdením jej exekučnej veci, opakovane predostiera vlastný pohľad na vec a totožnú argumentáciu uplatnenú v exekučnom konaní.

9. Na základe doterajšej judikatúry ústavného súdu je potrebné konštatovať, že súčasťou základného práva na súdnu ochranu je aj nútený výkon súdnych a iných rozhodnutí vrátane súdnej exekúcie. Aj vo výkone rozhodnutia alebo v súdnej exekúcii sa musí každému zaručiť prístup k súdnej ochrane, ak splní predpoklady ustanovené zákonom. K naplneniu záruk na prístup k súdnej ochrane v zmysle už uvedeného článku ústavy dochádza až vtedy, keď uplatnené právo je efektívne vykonané. Efektívnosť výkonu tohto základného práva vyžaduje, aby všeobecný súd konal objektívne, vylúčil náhodné alebo svojvoľné uplatnenie zákonných možností na rozhodnutie, a ak prijme konečné rozhodnutie, vychádzal z toho, čo objektívne zistil. Preto pri postupe všeobecných súdov treba dbať na to, aby účastníkom exekučného konania zabezpečili taký prístup k súdnej ochrane v exekučnom konaní, ktorý nie je diskriminačný bez primeraných a objektívne zdôvodniteľných okolností (m. m. III. ÚS 378/2018).

10. Vzhľadom na podstatu argumentácie sťažovateľky je potrebné v úvode tiež pripomenúť, že ústavnému súdu neprislúcha hodnotiť správnosť skutkových záverov či právneho posúdenia veci všeobecnými súdmi, pretože nie je prieskumným súdom, nadriadeným súdom a ani ochrancom zákonnosti. Súdna moc je v Slovenskej republike rozdelená medzi všeobecné súdy a ústavný súd, čo vyplýva aj z vnútornej štruktúry ústavy (siedma hlava má dva oddiely, kde prvý upravuje ústavné súdnictvo a druhý všeobecné súdnictvo). Pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti ústavný súd nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Sú to teda všeobecné súdy, ktorým ako „pánom zákonov“ prislúcha chrániť princípy spravodlivého procesu na zákonnej úrovni. Úloha ústavného súdu pri rozhodovaní o ústavnej sťažnosti pre porušenie základného práva na súdnu ochranu rozhodnutím súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonných predpisov s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, či nie sú arbitrárne alebo svojvoľné s priamym dopadom na niektoré zo základných práv a slobôd (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05).

11. O arbitrárnosti (svojvôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

12. Po preskúmaní napadnutého uznesenia ústavný súd konštatuje, že nezistil v dôvodoch napadnutého uznesenia takú skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup okresného súdu nemajúci oporu v právnej úprave relevantnej v danej veci. Rozhodnutie okresného súdu v spojení s uznesením vyššieho súdneho úradníka, s ktorým sa súd ako s vecne správnym a zákonným stotožnil, obsahuje dostatočnú interpretáciu relevantných ustanovení exekučného poriadku a súvisiacich trestných zákonov týkajúcich sa posudzovania návrhu sťažovateľky na zastavenie

exekúcie v kontexte dôvodov zakladajúcich podľa názoru sťažovateľky opodstatnenosť jej návrhu, s ktorou korešponduje logické a náležité odôvodnenie rozhodnutia prezentované v rámci právnych úvah konajúceho súdu. Tieto právne závery ústavný súd kvalifikuje ako dostačujúce a racionálne, nepopierajúce zmysel a podstatu použitej právnej úpravy, tvoriace tak dostatočnú oporu výroku prijatého rozhodnutia, čo svedčí o jeho ústavnej konformite.

13. Námieta sťažovateľky o tom, že nariadenie exekúcie je predčasné, pretože podľa jej názoru jej ešte neuplynula lehota pre splnenie povinnosti zaplatiť vymáhanú čiastku, neobstojí. Je pravdou, že trestným rozsudkom okresný súd podľa § 50 ods. 2 Trestného zákona uložil sťažovateľke povinnosť, aby v skúšobnej dobe podľa svojich schopností nahradila škodu spôsobenú trestným činom poškodeným. Súčasne však ďalším výrokom zaviazal sťažovateľku podľa § 287 ods. 1 Trestného poriadku k povinnosti zaplatiť poškodeným škodu vo výške 32 120,13 eur (bez určenia lehoty). Dané ustanovenie stanovuje povinnosť presne označiť osobu oprávneného a nárok, ktorý mu bol prisúdený; neukladá však súdu povinnosť, aby vo výroku o náhrade škody určil, v akej lehote je obžalovaný povinný plniť poškodenému. Výrok rozsudku, ktorým bola v tzv. adhéznom konaní uložená povinnosť zaplatiť poškodeným škodu v určitej peňažnej výške, je tak vykonateľný v okamihu, keď nadobudol právoplatnosť (§ 183 ods. 1 Trestného poriadku), pokiaľ súd nevysloví, že záväzok má byť splnený v splátkach (§ 287 ods. 2 Trestného poriadku), čo nebol tento prípad.

14. Na tomto závere nič nemení okolnosť, že iný výrok trestného rozsudku v súvislosti s podmieneným odkladom výkonu trestu ukladá sťažovateľke, aby v skúšobnej dobe podľa svojich schopností nahradila škodu spôsobenú trestným činom poškodeným. Ako uviedol okresný súd s poukazom na rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky, ide o (hmotnoprávnu) skúšobnú dobu, ktorú súd určí pri podmienenom odklade výkonu trestu a pri ktorej trvaní môže uložiť primerané obmedzenia a povinnosti smerujúce k tomu, aby podmienenčne odsúdený viedol riadny život, vrátane povinnosti nahradit' trestným činom spôsobenú škodu. Neznamená to však, že sumu 32 120,13 eur má sťažovateľka zaplatiť poškodeným v stanovenej skúšobnej dobe dvoch rokov.

15. Okresný súd sa preto v rámci exekučného konania nedopustil takého výkladu (a aplikácie) ustanovení Exekučného poriadku, Trestného zákona a Trestného poriadku, ktorým by poprel ich podstatu, zmysel a účel a ktorý by predstavoval nepredvídateľnú interpretačnú svojvôľu. Ústavný súd nevidí žiaden priestor na to, aby vstupoval do ústavne udržateľnej interpretácie aplikovanej právnej úpravy či akokoľvek korigoval alebo dopĺňal dôvody rozhodnutia okresného súdu. Argumenty, ktoré sťažovateľka uviedla vo svojej ústavnej sťažnosti, takto neumožňujú prijať záver o porušení jej práv, a preto ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

16. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľky v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. novembra 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu